

Allmänna avdelningen

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten

Remissvar av betänkandet Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter (SOU 2025:2)

Ert dnr Ju 2025/00072

Umeå tingsrätt lämnar remissvar enligt nedan till Justitiedepartementet angående angivet betänkande. Tingsrätten anser att utredningen i allt väsentligt är väl genomarbetad och ser inte anledning att lämna synpunkter i några andra delar än de som anges nedan.

Grundlagsskyddet för rätten till medborgarskap

Tingsrätten anser i likhet med kommittén att ”brott som allvarligt hotar rikets säkerhet” är en lämplig formulering. Tingsrätten läser förslaget, så som det är utformat, som att ”brott som allvarligt hotar rikets säkerhet” inte är avsett att omfatta de mindre allvarliga brotten i 18, 19 och 22 kap. BrB (exempelvis olovlig kårverksamhet). Samtidigt kan övervägas om förslaget kan kompletteras exempelvis genom angivande av viss straffskala för brott i syfte att ytterligare förtydliga vad som avses med begreppet. En sådan ordning synes vanligt förekommande i andra länder, vilket framkommit av utredningens internationella jämförelse.

Grundlagsskyddet för föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar

Tingsrätten anser i likhet med kommittén att det måste ställas höga krav på tydlighet på den begränsningsregel som föreslås och att det är av vikt att begränsningsregeln inte får en vidare innebörd än vad som är avsett eller nödvändigt. Med det i beaktande har tingsrätten följande synpunkter på utformningen av begränsningsregeln.

Det kan ifrågasättas om ”allvarlig brottslighet” är ett tillräckligt tydligt begrepp för att användas som villkor i en begränsningsregel i grundlagen. Det finns inte någon enhetlig definition av vad som avses med allvarlig brottslighet. Kommittén har anført att med begreppet avses främst brottslighet som utmanar grundlagsskyddade värden eller statens våldsmopol och därför kan sägas vara systemhotande. Enligt kommittén kan sådan brottslighet omfatta narkotika-, vapen- och människohandel men

även tillgreppsbrott och bedrägerier. Tingsrätten anser att det är alltför oklart vad som krävs för att det ska vara fråga om sådan allvarlig brottslighet som medger begränsningar av föreningsfriheten. Formuleringen lämnar ett stort utrymme för tolkning vilket riskerar att ge begränsningsregeln en vidare innebörd än vad som är avsett eller nödvändigt.

Inte heller anser tingsrätten att det är tillräckligt tydligt vad som avses med begreppet "annan otillbörlig vinning". Enligt kommittén avses med begreppet främst strävan efter makt. Tingsrättens erfarenhet är emellertid att begreppet "otillbörlig vinning" inte används för att beskriva att någon tillskansar sig makt.

Umeå dag som ovan.

Katarina Brodin

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Katarina Brodin efter föredragning av tingsfiskalen Julia Lavemäki.